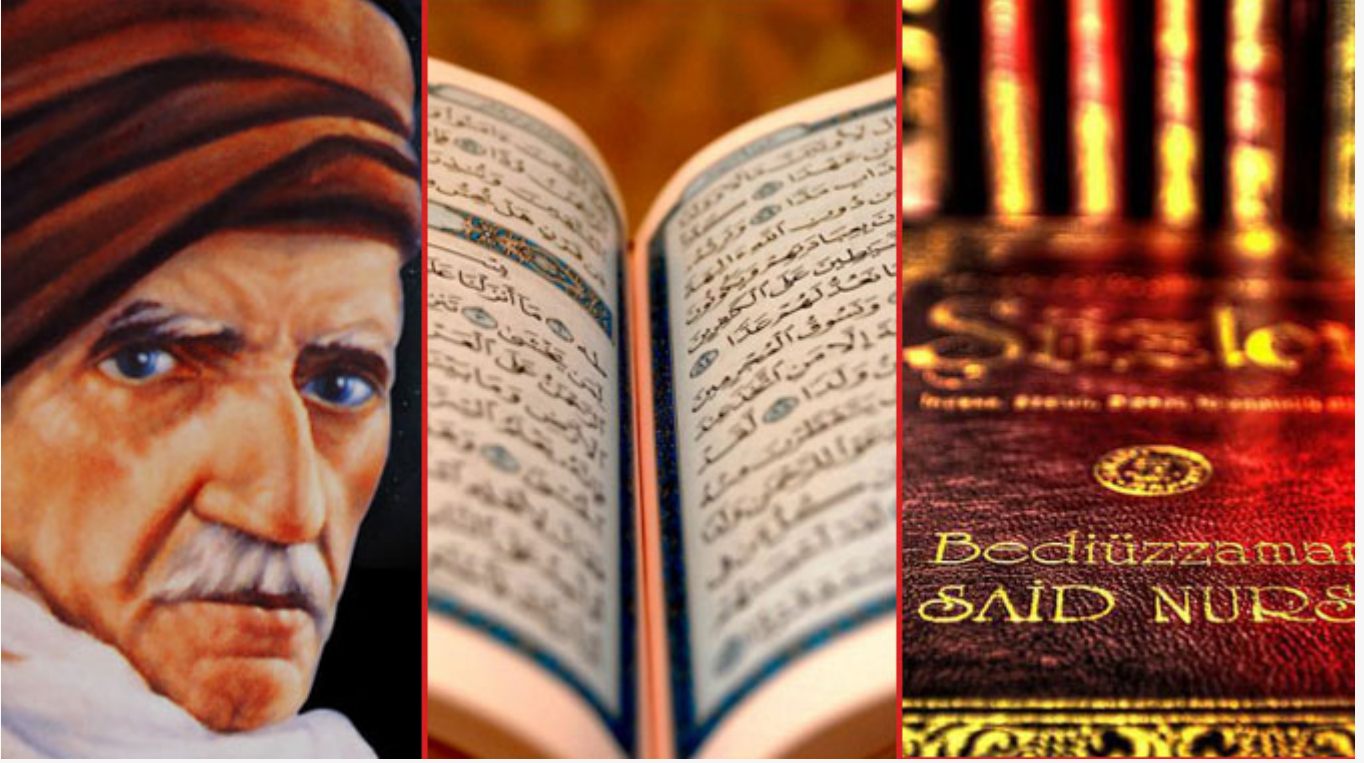

Buz ve enenin mukayesesi

Su, buz ve buhar, formülleri aynı ve fiziksel özellikleri farklı maddelerdir.

Bediüzzaman, meşveretin ve cemaatin şahs-ı manevîsinin kuvvetli olması için, her insanda bulunan ve bir buz parçası hükmünde olan 'ene'yi, cemaatin şahs-ı manevî havuzu içine atıp eritmenin gerekli olduğunu söylüyor ve bu konuya çok şiddetli vurgu yapıyor. "Bu zaman şahs-ı manevî zamanı olmasından ve Nurun mesleğinde hiçbir cihette benlik ve şahsiyet ve şahsî makamları arzu etmek ve şan şeref kazanmak olmaz..." diyor.

Dikkatimi çekti, Bediüzzaman bu kıyası niçin yaptı ve enaniet ile buz arasında nasıl bir bağlantı vardır?

Su, buz ve buhar, formülleri aynı ve fiziksel özellikleri farklı maddelerdir. Yoğunluk olarak buhar küçük, suyun yoğunluğu en büyüktür. Buz ise, sudan az küçük, buhardan çok büyüktür. Genelde maddeler ısınınca hacimleri büyür, kütlesi sabit kaldığı için yoğunluğu azalır, soğuyunca kütle sabit kalıp hacim küçüldüğünden dolayı yoğunluğu artar. Yoğunluk, kütlenin hacme bölümüdür. Su ise hem ısınınca yoğunluğu azalır hem de soğuyunca, en ağır su, artı 4 derecedeki sudur ve yoğunluğu bire eşittir. Su donup buz olunca, hacmi büyür, yoğunluğu azalır, bu özellikten dolayı dünyamızda hayat devam eder. Eğer su donduğu zaman hacmi küçülüp yoğunluğu artsa idi, ağırlaşan buz batacağı, bu sefer sular alttan donmaya başlayacaktı. Güneş ışınları ancak denizlerin belli noktalarına nüfuz ettiğinden dolayı, okyanusların ve denizlerin diplerindeki buzulları eritemeyecekti. Deniz ve okyanuslar buzlarla kaplanacak, sularda ulaşım olmayacaktı. Canlı türlerinin çoğu sularda yaşadığı için, canlı türleri ve balıklar ölecek, hayat çekilmez olacaktı. Şimdi ise sular üstten donuyor, kutuplarda buzlar eksi 50 hatta daha soğuk olmasına rağmen, buzların altında, sıfır derecenin üstündeki sularda, balıklar ve diğer deniz canlıları rahatça yaşıyorlar, havalar ısınınca yüzeydeki buzlar eriyor, hayat devam ediyor. Demek ki Allah, hayatın devamı için suların üstten donmasını irade ve takdir etmiştir.

Bu dünyada her şeyi zıddı ile biliyoruz. İyilik kötülük, güzellik çirkinlik, sıcaklık soğukluk vs. Allah'ın isim ve sıfatlarının zıddı olmadığı için bu mantıkla Allah'ı tanıyamayız. Bu dünyada, Allah'ın isim ve sıfatlarını tam anlamanın yolu, "ene" anahtarında gizlenmiştir. Sıcaklığı termometre ile, basıncı barometre ile ölçtüğümüz gibi, Allah'ın isim ve sıfatlarının derecesini ölçen alet de enaniettir. İnsan bu ölçüyü kavradığı derecede kemale erer, mükemmel bir insan olur. "Kendini (nefsini) bilen Allah'ı bilir." Meleklerde ve hayvanlarda ene olmadığından makamları sabittir, terakki ve tedennileri yani yükselme ve alçalmaları yoktur. Kişi kendini bilmeden Allah'ı tanıyamaz, kendini bilmenin yolu da kendi enesini bilmekten geçer. Emanet sahibi, koruyacağına güvenmediği kişiye değerli hazineyi emanet olarak vermez. Demek ki Allah, bu ene yükünün altından kolayca kalkacağımızı bildiği ve bize güvendiği için verdi. Bediüzzaman "Ene künuz-u

mafiye (gizli hazineler) olan esma-i ilâhiyenin (Allah'ın güzel isimlerinin) anahtarı olduğu gibi, kâinatın tılsım-ı muğlâkının (anlaşılması zor sırlarının) dahi anahtarı olarak bir muamma-i müşkülküşadır, bir tılsım-ı hayretfezadır. O ene mahiyetinin bilinmesiyle, o garip muamma, o acip tılsım olan ene açılır ve kâinatın tılsımını ve âlem-i vücudun künuzunu dahi açar. (...) Âlemin miftahı insanın elindedir ve nefesine takılmıştır. Kâinat kapıları zahiren açık görünürken, hakikaten kapalıdır. Cenâb-ı Hak, emanet cihetiyle insana ene namında öyle bir miftah vermiş ki âlemin bütün kapılarını açar ve öyle tılsımlı bir enaniyet vermiş ki Hallâk-ı Kâinatın künuz-u mahfiyesini onun ile keşfeder” (Sözler, s. 873) der.

Buz donarken çevresine enerji verir, erirken ise çevresinden enerji alır. Hareketsiz duran enerjiye, potansiyel enerji denir, bu enerji harekete geçirilmezse bir işe yaramaz. Bir göldeki suda veya donmuş buzdaki enerji potansiyel enerjidir, eğer buz eriyip su olursa ve su da, bir yerden akıtılıp çarkları çevirirse başka enerjilere dönüştürülür ve kullanılır. Aksi halde faydasızdır. Eğer su, buhar haline gelirse buharın enerjisi ile trenler, gemiler hareket ettirilebilir. Buhar elle tutulmaz ve gözle görülemez, fakat çok fazla enerjiye sahiptir ve çok büyük işler yapabilir.

Sonuç: Ene anlaşılmazsa Allah bilinmez, ene buz eriyip akarsu ve buhar olmazsa bu potansiyel enerjiden faydalanılmaz. Her insan, kendinde bulunan ve bir buz parçası hükmünde olan bu eneyi eritmesi için, cemaatin şahs-ı manevî havuzu şarttır ve bu enerjiyi de bu havuzdan sağlayabilir. Buz gibi olup görünmek, öne geçmek, makam elde etmek, dikkat çekip taş gibi buzlaşacağı demek, donan suyun enerjisini azalttığı gibi, devamlı kendisini ve enerjisini tüketir, bir işe yaramaz hale gelir. Eneyi öne sürmek gururdur, “gurur ise alçakların ahlâkıdır.” (Hz. Ali)